

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Štěpána Výborného a soudců Jana Kratochvíla a Martina Bobáka ve věci

žalobkyně: Y.
bytem ...
zastoupena Mgr. Gabrielou Kopuleťou, advokátkou,
sídlem Havlíčkova 11, Praha 1

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky
sídlem náměstí Hrdinů 3, Praha 4

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu,

takto:

- I. Zásah Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky spočívající v tom, že dne 28. 11. 2023 žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, byl nezákonný.
- II. Žalovanému se zakazuje pokračovat v porušování práv žalobkyně a přikazuje se mu, aby obnovil stav před vrácením žádosti žalobkyně o dočasnou ochranu.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- III. Žalovaný je povinen nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 6 800 Kč do 30 dnů od právní moci rozsudku, k rukám advokátky Mgr. Gabriely Kopuleté.
- IV. Žalobkyni se vrací soudní poplatek ve výši 3 000 Kč, který bude vyplacen do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Městského soudu v Praze k rukám advokátky Mgr. Gabriely Kopuleté.
- V. Soud zástupkyni žalobkyně vyzývá, aby ve lhůtě 5 dnů od doručení tohoto rozhodnutí soudu sdělila číslo účtu, na který má být vrácený poplatek zaslán.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

- 1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá vydání rozsudku, kterým by soud konstatoval, že zásah žalovaného spočívající v tom, že dne 28. 11. 2023 žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, byl nezákonný. Zároveň požaduje, aby soud zakázal žalovanému pokračovat v porušování práv žalobkyně, a přikázal mu, aby obnovil stav před vrácením žádosti o dočasnou ochranu.
- 2. Žalobkyně je občankou Ukrajiny. Po vypuknutí války na Ukrajině vycestovala společně se svým synem (viz věc vedená u městského soudu pod sp. zn. 14 A 168/2023) v březnu 2022 do Litvy. Tam jí byla udělena dočasná ochrana.
- 3. V současné době žalobkyně pobývá na území České republiky, kde podala žádost o poskytnutí dočasné ochrany. Tuto žádost však žalovaný dne 28. 11. 2023 označil jako nepřijatelnou, neboť žalobkyně požádala „o udělení dočasné či mezinárodní ochrany v jiném ČS EU“. Nepřijatelnost vyznačil přímo v tiskopisu žádosti.

II. Argumentace účastníků

- 4. Žalobkyně namítá, že odepření dočasné ochrany osobě, které již v minulosti byla dočasná ochrana udělena v jiném členském státě, je v rozporu se Směrnicí č. 2001/55/ES o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (směrnice o dočasné ochraně). Směrnice o dočasné ochraně takový důvod pro vyloučení přístupu cizince k dočasné ochraně nezná. Žalobkyně splňuje podmínky § 3 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (Lex Ukrajina).
- 5. Žalovaný uvádí, že pracovník správního orgánu postupoval zcela v souladu se zákonem, pokud vyhodnotil žádost žalobkyně o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, neboť byla držitelkou dočasné ochrany v Litvě. Již proto nebyla osobou, která by prchala před nebezpečím vyvolaným ruskou agresí v zemi svého původu. V žádném nebezpečí nebyla a

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

stěží ji lze považovat za osobu prchající z Ukrajiny v důsledku tamější bezpečnostní situace.

6. K rozporu s právem Evropské unie žalovaný uvádí, že směrnice o dočasné ochraně vůbec nepředpokládá, že by osoba, které byl přiznán status osoby požívající dočasné ochrany v jednom členském státě, mohla tentýž status získat i v jiném členském státě. Postavení osoby požívající dočasné ochrany může cizinec mít pouze v jednom členském státě. Citovaná směrnice pak nikterak neřeší, jak by měly členské státy naložit s žádostí o poskytnutí dočasné ochrany, pokud takové osobě již dočasná ochrana byla udělena v jiném členském státě. Tuto otázku tedy směrnice zjevně ponechává na vnitrostátním právu členských států. Není proto vyloučeno, aby taková žádost byla označena za nepřijatelnou. Žalovaný dále poukazuje na počet osob, jímž byla udělena dočasná ochrana, a poukazuje na čl. 25 odst. 1 směrnice o dočasné ochraně, jejímž cílem je též bránit zneužívání práva na poskytnutí dočasné ochrany k čerpání výhod s tímto statutem spojených v různých členských státech, ke kterému v praxi dochází.
7. Žalovaný uzavírá, že institut nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu v důvodech zakotvených v § 5 odst. 1 písm. c) a též d) Lex Ukrajina nejenže neodporuje žádnému z ustanovení směrnice o dočasné ochraně, ale tato ustanovení doplňuje, aby bylo dosaženo cíle této směrnice a eliminovány pokusy o zneužití práva na poskytnutí dočasné ochrany.

III. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

8. Soud posoudil žalobní argumentaci a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
9. Soud rozhodoval v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci tento postup akceptovali.
10. V nyní projednávané věci není mezi žalobkyní a žalovaným sporu o tom, že žalobkyně jakožto občanka Ukrajiny požádala na území České republiky o udělení dočasné ochrany. Žalovaný žádost žalobkyni vrátil a označil ji jako nepřijatelnou z důvodu, že žalobkyně již dříve obdržela dočasnou ochranu v Litvě.
11. Tento senát městského soudu ve skutkově téměř shodné věci rozhodl rozsudkem ze dne 6. 12. 2023, č. j. 14 A 158/2023-34, kde shledal, že zásah žalovaného spočívající v tom, že žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, byl nezákonný. Městský soud nemá důvod se v této věci od tohoto svého názoru jakkoliv odchýlovat. V podrobnostech tedy poukazuje na odůvodnění právě citovaného rozsudku. Zde pouze ve stručnosti rekapituluje podstatu důvodů.
12. Ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. může správní soud poskytnout tehdy, jsou-li kumulativně splněny podmínky, aby žalobce byl přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt' jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze žalobci ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (k tomu více viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2008, čj. 2 Aps 1/2005 - 65, publ. pod č. 603/2005 Sb. NSS).
13. V této věci jsou splněny podmínky 1, 2 a 5, neboť vrácení žádosti o dočasnou ochranu žalobkyni pro nepřijatelnost představuje přímý zásah do jejích práv, a to bez ohledu na to, Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

že jí již byla dočasná ochrana udělena v jiném členském státě EU. Pokud se jedná o hodnocení předmětného úkonu, zde lze vyjít z existující judikatury, podle které bránění v podání žádosti či její nepřijetí mohou představovat nezákonný zásah (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016-52, č. 3601/2017 Sb. NSS). Čtvrtá podmínka výše uvedeného testu je tedy splněna.

14. Zbývá tedy posoudit, zda žádost o dočasnou ochranu byla žalobkyni vrácena jako nepřijatelná v souladu s právními předpisy či nezákonně.
15. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyni již byla udělena dočasná ochrana v Litvě. Žádost o dočasnou ochranu v České republice žalovaný označil za nepřijatelnou podle § 5 odst. 1 písm. d) a odst. 2 Lex Ukrajina. Tato úprava je však v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně.
16. Ustanovení směrnice o dočasné ochraně má přímý účinek za předpokladu i) marného uplynutí lhůty pro transpozici směrnice, ii) dostatečné jasnosti a bezpodmínečnosti daného ustanovení a iii) skutečnosti, že přímou aplikací směrnice nedojde k uložení povinností jednotlivci (srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2019, č. j. 2 Azs 113/2019-24, bod 23).
17. Transpoziční lhůta uplynula v případě směrnice o dočasné ochraně 31. 12. 2002 (čl. 32 odst. 1 směrnice). Směrnice o dočasné ochraně povinnost jednotlivci neukládá. První a třetí podmínka jsou tedy splněny. Soud se proto dále zabýval tím, zda ze směrnice vyplývá dostatečně jasná úprava, která by vylučovala nepřijetí žádosti dle § 5 odst. 1 písm. d) Lex Ukrajina.
18. Pokud se jedná o dostatečnou jasnost a bezpodmínečnost směrnice, v této otázce soud odkazuje na závěry vyslovené v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2023, č. j. 11 A 80/2022-79. V tomto rozsudku soud uvedl, že směrnice o dočasné ochraně neupravuje možnost členského státu nepřijmout žádost o dočasnou ochranu z důvodu, že o ni žadatel požádal v jiném členském státě. Možnost vyloučit určitou osobou z poskytnutí dočasné ochrany upravuje pouze čl. 28 směrnice o dočasné ochraně. Z výčtu důvodů uvedených v čl. 28 odst. 1 směrnice nevyplývá, že by šlo o výčet demonstrativní. Jde přitom o výjimku z pravidla, že členské státy poskytnou povolení k pobytu osobám, na které se vztahuje prováděcí rozhodnutí (čl. 8 odst. 1 a čl. 5 směrnice), a proto ji je třeba vykládat restriktivně. Vzhledem k tomu, že směrnice v žádném ustanovení neumožňuje rozšiřovat důvody pro vyloučení osob z poskytnutí dočasné ochrany, má soud za to, že výčet v čl. 28 směrnice je taxativní.
19. Směrnice o dočasné ochraně je postavena na konstrukci, že členské státy mohou být vůči vysídleným osobám vstřícnější, nemohou však stanovit těmto osobám podmínky méně příznivé. Takovou nepovolenou situaci představuje zavedení institutu nepřijatelnosti dle § 5 odst. 1 písm. c) a d) Lex Ukrajina, neboť žadatelům stanovil směrnici nepředpokládaný důvod pro možnost požádat o dočasnou ochranu. Taková úprava je v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně, která má v tomto případě přímý účinek, který vylučuje postup podle § 5 odst. 1 písm. c) a d) Lex Ukrajina. Proto soud toto ustanovení neaplikoval. Žalovaný tím, že žalobkyni vrátil její žádost o dočasnou ochranu pro nepřijatelnost, zasáhl do práv žalobkyně nezákonným způsobem. Na uvedeném nemůže nic změnit ani účel či pohnutky, pro které žalobkyně žádala o udělení dočasné ochrany v České republice. Nadále totiž platí, že označení její žádosti jako nepřijatelné bylo v rozporu s evropskými předpisy.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

20. Žalovaný navrhl, aby soud řízení o žalobě přerušil do rozhodnutí Soudního dvora EU o předběžné otázce, kterou mu předložil Nejvyšší správní soud v řízení vedeném pod sp. zn. 8 Azs 93/2023. V dané věci se Nejvyšší správní soud táže, zda směrnice o dočasné ochraně brání takové vnitrostátní právní úpravě, podle které je nepřijatelná žádost o povolení k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany, jestliže cizinec požádal o povolení k pobytu v jiném členském státě nebo jestliže mu bylo povolení v jiném členském státě již uděleno.
21. Podle § 48 odst. 3 písm. d) soudního řádu správního předseda senátu řízení usnesením může přerušit, jestliže zjistí, že probíhá jiné řízení, jehož výsledek může mít vliv na rozhodování soudu o věci samé nebo takové řízení sám vyvolá.
22. Městský soud předně konstatuje, že jde o možnost přerušení řízení, nikoliv povinnost. V této věci má za to, že přerušení řízení, které by vedlo k jeho prodloužení, není vhodné. Ve věci zásahové žaloby a navíc ve věci dočasné ochrany je třeba rozhodnout s největším urychlením, aby byl vyřešen pobytový statut žalobkyně na území České republiky. Soud tedy tomuto návrhu žalovaného nevyhověl.

IV. Závěr

23. Soud shrnuje, že důvod nepřijatelnosti dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona o dočasné ochraně je v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně a prováděcím rozhodnutím Rady č. 2022/382. Proto žalobě vyhověl a podle § 87 odst. 2 soudního řádu správního rozsudkem určil, že zásah je nezákonný (výrok I.) a žalovanému zakázal v porušování práv žalobkyně pokračovat (výrok II).
24. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch. Městský soud jí proto přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů soudního řízení. Náklady řízení tvoří náklady na zastoupení ve výši 6 800 Kč za dva úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a) a písm. d) advokátního tarifu a režijní paušál dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu.
25. Soud dodává, že již nerozhodoval o návrhu žalobkyně na nařízení předběžného opatření, neboť přistoupil k urychlenému projednání věci samé.
26. Soud také žalobkyni vrátil zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích je od poplatku osvobozen cizinec v řízení ve věcech dočasné ochrany. Podle § 10 odst. 1 tohoto zákona soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen. Žalobkyně k zaplacení poplatku nebyla povinna, neboť jde o řízení ve věci dočasné ochrany.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 11. ledna 2024

JUDr. PhDr. Štěpán Výborný, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.